

Αρκουδέας, Κώστας (Αθήνα, 1958): Πεζογράφος. Με καταγωγή από την Πολιάνα της Έξω Μάνης, ο Κώστας Αρκουδέας γεννήθηκε στην Αθήνα και πέρασε ένα μικρό αλλά σημαντικό μέρος της ζωής του στις Κυκλάδες. Έχει εργαστεί στο Υπουργείο Πολιτισμού και στο *ΕΚΕΒΙ. Σε κάθε βιβλίο του κινείται σε διαφορετική περιοχή της λογοτεχνίας, με την πεποίθηση όμως ότι ο σύγχρονος δημιουργός, παρά την πληθώρα των ερεθισμάτων που δέχεται, οφείλει να διατηρεί τον υφολογικό και νοηματικό του άξονα.

Οι ήρωες του κινούνται μέσα σε έναν κόσμο αέναης φυγής από τη μίζερη καθημερινότητα που τους περιβάλλει, από το κακοφορμισμένο παρελθόν τους, από τον εαυτό τους. Η έννοια του ταξιδιού παίζει κυρίαρχο ρόλο, όπως επίσης οι ερωτικές σχέσεις, καθώς και οι γυναικείες μορφές με έναν αισθησιασμό που λυτρώνει από τα προσωπικά αδιέξοδα.

Εργογραφία:

Ας' τον Μπομπ Μάρλεϋ να περιμένει, Εκδ. Οίκος Αθηνών 1986

Η πόλη με τα χίλια πρόσωπα, τριλογία, Οδυσσέας 1987

Το τραγούδι των τροπικών, μυθιστόρημα με εγκιβωτισμένα διηγήματα, Οδυσσέας 1988 / *Λιβάνης* 1995

Το παλιό δέρμα του φιδιού, Κέδρος 1992

Τα κατά Αιγαίον πάθη, υπαρξιακό θρίλερ, Κέδρος 1994

Και πρόσεχε να μην πετρώσεις, νουβέλα, Λιβάνης 1996

Ποτέ τον ίδιο δρόμο, φιλοσοφικό μυθιστόρημα, Κέδρος 1999

Όλες οι μέρες Κυριακή, συλλογή διηγημάτων, Κέδρος 2000

Αναζητώντας την ιδανική γυναίκα, Ελληνικά 2002) [νουβ.].

Ο πειρατής, Κέδρος 2003

Ο Μεγαλέξανδρος και η σκιά του, ιστορικό μυθιστόρημα, Καστανιώτης 2004

Ο αριθμός του Θεού, επιστημονικό νουάρ, Καστανιώτης 2008

Τα σιγκλάκια, ανθολογία μικρών κειμένων, Απόπειρα 2010

Η πολύχρωμη σβούρα, παραμύθι, Άγκυρα 2013

Παράφορο πάθος, ερωτική ιστορία, Καστανιώτης 2013

Και τώρα δεν είναι αργά, επιστολική νουβέλα, Κουκουνάρι 2014

Κριτικές: Σ. Παπασπύρου, εφ. *Ελτπ*, 29.1.1993 [ββ.: *Το παλιό δέρμα του φιδιού*]-Ε. Ζωγράφου, εφ. *Ρζπς*, 7.12.1995 [ββ.: *Τα κατά Αιγαίον πάθη*]- Τ. Μενδράκος, εφ. *Αγ*, 3.10.1999 [ββ.: *Ποτέ τον ίδιο δρόμο*]- Βαγγ. Χατζηβασιλείου, εφ. *Ελτπ* (B), 9.7.2004 [ββ.: *Ο Μεγαλέξανδρος και η σκιά του*].

Κριτικές παρουσιάσεις του τελευταίου έργου του (επιλογή):

Και τώρα δεν είναι αργά, επιστολική νουβέλα, Κουκουνάρι 2014

26.01.2015 | Book Press | Νένα Κοκκινάκη | Ιστορία σαγήνης και εκδίκησης

Η ιστορημένη επιστολική νουβέλα που είχε μάλιστα αποτελέσει την πρώτη ύλη της γραφής ενός μυθιστορήματος (*Ο πειρατής*, 2003) είναι το νέο βιβλίο του Κώστα Αρκουδέα σε 96 σελίδες μικρού σχήματος. Σε μια εποχή όπως η σημερινή, όπου κάθε τι περιοριστικό της ελευθερίας καταρρέει, είτε λέγεται φιλία, είτε ακόμα και οικογένεια, μια εκτενής επιστολή που απευθύνεται στον μόνο επιζώντα ενός δράματος γίνεται αφορμή προβληματισμού, ίσως και αναθεώρησης των

πραγμάτων. Η απατηλή σαγήνη και η διαβρωτική βία της εκδίκησης παραπέμπει στη διάσταση μιας ιδιαίτερης ερμηνείας της αμαρτίας, όπου ό,τι εμφανίζεται ως θανατηφόρος τιμωρία είναι η αποσύνδεση του φυσικού δεσμού και η κυριαρχία του θανάτου. Ο άνθρωπος επιλέγει την ελευθερία του και μαζί της το κακό που όμως τον καθιστά όχι μόνο δράστη αλλά και θύμα. Η σαγηνευτική γοητεία του κακού ως συντελεστής μιας παράδοξα λογικής, όσο και απόλυτης ισορροπίας γίνεται τελικά τρόπος αντιστάθμισης της αδικίας, τρόπος τιμωρίας της αλαζονείας. Έτσι, καλώντας και ανακαλώντας ο αναγνώστης της νουβέλας πορεύεται προς τα ακρότατα σύνορα της σιωπής ακούγοντας το αβυσσαλέο βάθος της.

Από τη δεκαετία του '50 ίσαμε τις μέρες μας η ιστορία εξελίσσεται σταδιακά καθώς ο αναγνώστης την πληροφορείται μέσα από την επιστολή μπαίνοντας ο ίδιος στη θέση του παραλήπτη, ο οποίος αγνοεί την ύπαρξη του επιστολογράφου του. Χώρος, η Τραχήλα της Μεσσηνιακής Μάνης, περιοχή που διασώζει απαράλλακτα τα ομηρικά θαλάσσια σπήλαια και θυμίζει οικισμό της Κάτω Ιταλίας. Λέξεις ιταλικές που πέρασαν στην καθομιλουμένη ανακυκλώνονται εδώ, όπως «βεντέτα», ήγουν γδικιωμός ή χρέος του αίματος. Ήρωας ο Σταύρος Γαβράς, λαδέμπορος από την Αθήνα που παντρεύεται με όλους τους τύπους μιας εμπορικής συμφωνίας τη Μαρίκα, κόρη οικογένειας με μακρά ιστορία και μεγάλη οικονομική επιφάνεια. Η σχέση του με τη στενή της φίλη Κλειώ θα αποτελέσει για κείνον την «επανάσταση», την «αναρχία». Τα λόγια της Κλειώς τη μέρα του γάμου της φίλης της «Και τώρα δεν είναι αργά» γίνεται η μοιραία φράση που θα πυροδοτήσει την ιστορία, της οποίας οι πρωταγωνιστές φαίνονται εξ αρχής πιασμένοι σε δίχτυ νομοτέλειας αδιαφορώντας για την ανθρώπινη βούληση και υπερβαίνοντας τον ανθρώπινο νου. Ο Γαβράς θα επιδιώξει την εξόντωση της γυναίκας του από τον ίδιο της τον αδελφό που θα την τουφεκίσει παρακινήμένος από τον καπετάνιο πατέρα του. Τα έθιμα της εποχής δεν σήκωναν αβαρίες σε θέματα τιμής, η Μαρίκα ήταν κατά τα λεγόμενα του Γαβρά «χαλασμένη», το μεσοφόρι της κάτασπρο και κανείς δεν πίστεψε στην αθωότητά της. Μόνο μετά από καιρό, όταν αποκαλύφτηκε η σκευωρία σε βάρος της άτυχης κοπέλας, ενώ η «φίλη» εξαφανίστηκε από την περιοχή μαζί με το Γαβρά, ο πατέρας της, μην αντέχοντας την αδικία που έκανε στα ίδια του τα παιδιά, αυτοκτονεί. Ο γιος του, Πότης Γερακέας, θα αποφυλακιστεί κάποια στιγμή και «αποκλεισμένος πάντα σε στενή λωρίδα μίσους» θα θελήσει να μάθει για τον Γαβρά και την Κλειώ, των οποίων το άστρο είχε ήδη αρχίσει να δύει. Δεν συνέχισε ωστόσο την αναζήτηση πληροφοριών, καθώς έφτασε και για τον ίδιο η ώρα να λικνιστεί στο χορό του έρωτα που δεν ξέρει από χρέη και γδικιωμούς.

Στο μεταξύ η ιστορία εξελίσσεται, οι δυο δολοφόνοι βρίσκουν το τέλος που τους αξίζει, αλλά έρχεται και η σειρά του Πότη Γερακέα, συντάκτη της επιστολής, να θρηνήσει τη γυναίκα του και όλους τους νεκρούς του. Η δική του ζωή θα μετατραπεί σε διαρκή περιπλάνηση από το Μόναχο και τη Βιέννη, μέχρι το Κάιρο και τελικά την Αμοργό, της οποίας η εικόνα με τη νάρκη που κατασταλάζει επάνω της του θυμίζει την πατρίδα του, τη Μάνη. Το νησί αυτό, ωστόσο, έχει μιαν ιδιαιτερότητα. Εκεί ζει ο

απόγονος του Γαβρά και της Κλειώς, ο γιος τους που πήρε το όνομα Δημήτρης Μάνης. Αυτός είναι και ο αποδέκτης της επιστολής που ο Πότης Γερακέας θα ρίξει κάτω από την πόρτα του σπιτιού του. Αυτή θα είναι η εκδίκησή του προς έναν άνθρωπο που μισεί, όσο κι αν το μοναδικό του αμάρτημα είναι πως είναι απόγονος ανθρώπων που εγκλημάτησαν σε βάρος άλλων αθώων, οι οποίοι όμως τους εμπιστεύτηκαν. Με την επιστολή του θα εκδικηθεί αναγκάζοντας τον απόγονο να μάθει ποιος είναι, τι είναι. Έτσι θα εκπληρωθεί το δικό του Χρέος.

Η νουβέλα του Κώστα Αρκουδέα με την εικαστική προσέγγιση της λιτής του γραφής καταφέρνει να συνδέσει δυο δραματικά ασύμβατους κόσμους, αυτόν του επιστολογράφου με εκείνον του παραλήπτη, ενώ τον έλεγχο της ισορροπίας μιας ολοκληρωτικής καταστροφής μοιάζει να αναλαμβάνει μια άλλη δύναμη, η μοίρα ίσως, μπορεί και ο Θεός.

Η **NENA KOKKINAKH** είναι πεζογράφος και δοκιμιογράφος.

21.12.2014 | Kalamata Journal | Μαρία Νίκα | Ο Κώστας Αρκουδέας παρουσίασε το νέο του βιβλίο στην Καλαμάτα

Είχα διαβάσει τον «Πειρατή», μυθιστόρημα 250 σελίδων, σε μιάμιση μέρα. Το «Και τώρα δεν είναι αργά», μικρότερο σε όγκο, μου πήρε μόνο λίγες ώρες. Η γραφή του Κώστα Αρκουδέα είναι τέτοια που δεν σε αφήνει να σταματήσεις αν δε φτάσεις στο τέλος της ιστορίας. Μιας ιστορίας που εκτυλίσσεται στη μεσσηνιακή Μάνη και την Αμοργό και αφορά μια βεντέτα... **18.12.2014 | Kalamata Journal | Μαρία Νίκα | Το «σβήσιμο» μιας μανιάτικης βεντέτας...**

25.11.2014 | Literature | Γιώργος Γλυκοφρύδης | "Και τώρα δεν είναι αργά." [Μία απόλυτη ιστορία] του Γιώργου Γλυκοφρύδη

Το "Και τώρα δεν είναι αργά" του Κώστα Αρκουδέα, εκδόσεις "Κουκουναρί", 2014, έφτασε στο σπίτι μου μεσημέρι. Το ξεκίνησα την επομένη στις 10:30. Μέχρι τις 11:10 είχα φτάσει στην σελίδα 46. Μέχρι τις 18:00 το είχα τελειώσει. Οι ώρες είναι σημειωμένες γιατί καθώς με αντιλαμβανόμουν να μην απαγκιστρώνομαι από το βιβλίο, μιας που ήταν καθημερινή και είχα και πολλά άλλα πράγματα να κάνω πέραν της ανάγνωσης, κοιτούσα την ώρα κάθε φορά που σταματούσα. Το ότι η νουβέλα είναι επιστολική δεν θυμάμαι αν το είδα στο τέλος του βιβλίου, (σπανίως πηγαίνω στις τελευταίες σελίδες πριν ξεκινήσω να διαβάζω), όπου και αναφέρεται, ή κάπου αλλού. Πάντως, όταν ξεκίνησα την ανάγνωση το είχα στο μυαλό μου. Στην δεύτερη ή τρίτη σελίδα, το ότι η νουβέλα είναι επιστολική το είχα ξεχάσει. Προχωρώντας στις επόμενες σελίδες, το είδος, το τι δηλαδή είναι το βιβλίο ή δεν είναι, την γλώσσα, το ύφος, ή ό,τι άλλο "τεχνικό", είχε φύγει από το κεφάλι μου. Απλά, παρακολουθούσα την εξέλιξη της ιστορίας. Αγωνιούσα για τους ήρωες, ζούσα σε μια παλιά Ελλάδα που αναγνώριζα αλλά διόλου βιωματικά, (ίσως μόνο εγκυκλοπαιδικά), είχα μεταφερθεί σε έναν κόσμο που κατά καιρούς γινόταν

ασπρόμαυρος ή στα χρώματα της Γης, μ' εκείνη την σκόνη και το βαρύ αντάριασμα της συγγενικής και οικογενειακής βίας απέναντι στις ληλατημένες γυναίκες, όπως τις ονόμαζε ο πατέρας μου, και κάποιοι ελάχιστοι φωτισμοί των δωματίων του Μανιάτικου αρχοντικού πύργου. Και εκπληκτικές εικόνες της Μάνης· μεσημέρι ή νύχτα, των βράχων, το χώμα, οι μακρινές εκκλησίες και τα μικρά ξεχασμένα έρημα ξωκλήσια, τρελοί ξεμαλλιασμένοι άνθρωποι, μια βάρκα που και τα κουπιά της άκουγα, και αίμα. Και το αίμα. Ως λεκές στην άμμο ή στη λάσπη. Και μετά, η δολοφονία της αδερφής με το δίκαννο να αδειάζει στο πρόσωπο, κι ο πατέρας· στην απύθμενη Ελληνική επαρχιακή βία των μέσων του 20ου αιώνα και την πιθανόν ακόμη τώρα, αλλά στην εξαισία γοητευτική Μάνη όλα αυτά, όχι σε τίποτε χέρσα χωράφια της Στερεάς Ελλάδας, κι από παντού μια ανεξήγητη κατάρα. Της βίας, του φονικού, της τιμής, της εκδίκησης. “Δεν άργησε να μπει κρυφά μια νύχτα στο νεκροταφείο και να ανοίξει τον τάφο της κόρης του.” Απλές φράσεις, ως καρφιά. Απέριττες. Ο αδερφός που τελικά βρίσκεται φυλακή, και χρόνια μετά, ξανά, με την βία την κληρονομημένη, ξανά. Αλλού. Αλλού, πάντα στην Ελλάδα, αλλά αλλού, όχι στην Μάνη, αλλά σε ένα νησί. Και ξανά η ίδια βρώμα του πρωινού τσιγάρου και η βία. Να εκδικηθεί, να ξεκάνει, να καθαρίσει, και ξανά... Ήθελα να τον δω να πεθαίνει ριγμένο από βράχο τον αδερφό. Ήθελα οι δύο κλεμμένοι να μην επιστρέψουν ποτέ. Ήθελα το “και τώρα δεν είναι αργά”, η μοιραία φράση, να νικήσει, πιθανόν ως παιδί του Χόλυγουντ να το ήθελα αυτό, αλλά όχι. Στην Μάνη, στην όποια Μάνη, στην Ελλάδα, ουδέποτε νικά ο έρωτας και η χαρά. Μόνο η τιμή, το αίμα, η βία. Η τυφλή εκδίκηση. Σπανιότατα, βιβλία Ελληνικής λογοτεχνίας με κλειδώνουν μέσα στο story τους. Παλιά, που αγόραζα βιβλία χωρίς την παραμικρή κρίση, ως φρούτα στο σουπερμάρκετ, με τις ντάνες, θυμάμαι πως πάντα υπέφερα από αυτό. Κρατιόμουν μπροστά στην Ελληνική λογοτεχνία. Όχι στο διήγημα, αλλά στο μεγάλο, στο μυθιστόρημα, ή ακόμη και στην νουβέλα. Δεν ήταν το μέγεθος που με τρόμαζε, ήταν πως φοβόμουν πως εξιστόρηση μιας ιστορίας δεν θα έβρισκα. Ακριβώς γι' αυτό, για την απουσία της ιστορίας. Ή θα έβρισκα τεράστια βιβλία σχεδόν χωρίς καμία ιστορία, ή θα έβρισκα τεράστια βιβλία όπου το 80% των σελίδων θα ήταν ψυχανάλυση των ηρώων μιας ελάχιστης ιστορίας. Σήμερα πια όχι. Γνωρίζω τους συγγραφείς. Αν και όχι όλους σίγουρα τους περισσότερους, αλλά παρόλα αυτά, το πρόβλημα συνεχίζω να το βλέπω: Την απουσία ιστορίας ή την στραβή παρουσία της, την λήγη. Λες και οι Έλληνες λογοτέχνες έχουν δυσανεξία στην ιστορία, στον μύθο. Στο “Και τώρα δεν είναι αργά” η ιστορία είναι το Α και το Ω. Το θαύμασα αυτό. Και η ιστορία είναι το Α και το Ω με διπλό τρόπο. Και με γραπτό λόγο αλλά και με εικαστικό λόγο. Είτε παράλληλα είτε βοηθητικά, είτε και κλασσικά. Τα χαρακτηριστικά είναι του Νίκου Σταυρακαντωνάκη. Κάθε χαρακτηριστικό ήταν μία αφήγηση αυτού που είχα διαβάσει αλλά όχι συμπληρωματικά, ως δραματουργικό πρόσθετο, αλλά ως εικονοποίηση του μέχρι όποιου σημείου της ιστορίας. Αλλά δεν ήταν μόνο αυτό. Και, ουδεμία σχέση είχε με τις εικόνες των βιβλίων του 18ου αιώνα ή και του 19ου. Κανένα χαρακτηριστικό δεν αφηγούνταν “ελλείψει κινηματογράφου” όπως τότε. (Ας το πούμε έτσι.) Πλήρωναν την ίδια αίσθηση που πλήρωνε και το εξώφυλλο. Την κόκκινη γραμμή της αφήγησης από το 1950 έως

σήμερα. Και, με το εύρημα των διαφορετικών γραμματοσειρών μέσα στο κείμενο, επίσης, να φτιάχνει μία αφήγηση που γίνεται αλλιώς. Συμπληρώνει το γραπτό, αλλιώς. Όχι απλά εικονοποιητικά. Ήταν σαν άξαφνα μέσα στο κείμενο, αν το κείμενο είχε ήχο, να ανέβαινε η ένταση του ήχου. Όχι ως db, αλλά ως ερμηνεία ηθοποιού. Ως υποκριτική. Η κόκκινη σελίδα, η 35η, με το πιο κόκκινο βαθύ μέσα σε μια μόνη άστατη γραμμή ως λίμνη αίματος πιο φρέσκου μέσα σε άλλο αίμα, με άφησε εκεί να την κοιτώ. Η ιστορία, είναι αυτή. Μοναδικό. Εξαιρετικό. Αν κάποιος με ρωτούσε για το βιβλίο, θα του έλεγα «Διάβασέ το. Τρομαχτική ιστορία. Την σκοτώνει; Έτσι απλά; Επειδή ο πατέρας; Απλά μπαμ στο πρόσωπο; Και μετά ξοπίσω σ' εκείνους που φταίει που τον έκαναν να την σκοτώσει καθώς εκείνος έτσι θεωρούσε; Να σκοτώσει κι εκείνους; Πως φταίγαν άλλοι; Τελικά ο φονιάς πάντα δικαιωμένος; Επειδή τι; Επειδή ένα ψέμα στον έρωτα; Το οικογενειακό δίκαιο... Η τιμή... Η εκδίκηση... Η βεντέτα... Δεν υπάρχει έρωτας, ούτε αγάπη, μόνο δικαιολόγηση του εγώ ως δήθεν επειδή και καλά η κοινωνία τι θα πει... Ή απλά, σκέτα, του εγώ. Ως απύθμενη ψυχοπαθολογία ενός μύθου μιας παράδοσης ανθρωπίνων σχέσεων, και καλά, αλλά βασισμένων πάνω στο αίμα και βυθισμένων μέσα σε αυτό. Πόσος μεσαίωνας... Τρομαχτική Ελλάδα... Τι κατάρα... Μέχρι σήμερα αυτό. Εγώ, λέει, είμαι παραδοσιακός τύπος. Δεν είσαι παραδοσιακός τύπος, φίλε, φονιάς είσαι αν θα σου λάχαινε... Αλλά δεν τα λέμε αυτά... Να το διαβάσεις.» Η εξιστόρηση, λοιπόν, υφάινεται από τον Κώστα τον Αρκουδέα με την γνωστή του λογοτεχνία. Την οποία γνωρίζω από παλιά αλλά δεν νιώθω ικανός να μπορώ να γράψω για την γλώσσα, την φόρμα, ή ότι άλλο "τεχνικό" όπως το ονομάζω εγώ. Είμαι συγγραφέας, αφηγητής ιστοριών, και αναγνώστης στην προκειμένη περίπτωση, όχι κριτικός λογοτεχνίας. Σε καμία περίπτωση. Οπότε, ελάχιστα στοιχεία μόνο. Παρατήρησα την αφήγηση να μην έχει πρώτο ή τρίτο πρόσωπο αφήγησης. Να περνά την δράση απευθείας στον αναγνώστη σε σημείο που η τεχνική δεν απασχολούσε. Πώς καταργείς μία επιστολή σε πρώτο πρόσωπο και την κάνεις ευθεία αφήγηση ιστορίας στο τρίτο πρόσωπο χωρίς αυτό να γίνει διόλου αντιληπτό, είναι αρετή. Τουλάχιστον για τα δικά μου δεδομένα, αυτό είναι αρετή. Και τέλος, να προσθέσω, πως το συγκεκριμένο βιβλίο ως εκδοτική προσπάθεια ενός ολοκαίνουριου και ακόμη πολύ μικρού εκδοτικού οίκου αξίζει συγχαρητηρίων.

Το παρόν κείμενο εστάλη από τον συγγραφέα Κώστα Αρκουδέα για την επικαιροποίηση του *Λεξικού Νεοελληνικής Λογοτεχνίας των Εκδόσεων Πατάκη*.